

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Цветков Маргарита

УДК 364.62/.63:316.36](569/4)

**ДОСВІД СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРАПІЇ З
ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПОДОЛАННЯ НАСИЛЛЯ В СІМ'ЯХ НА
ПРИКЛАДІ ІЗРАЇЛЮ**

спеціальності 231 – «Соціальна робота»

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи

за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота»

Миколаїв – 2019

Магістерською роботою є рукопис.

Робота виконана в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Сургова Світлана Юріївна
Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Рецензент: кандидат наук з державного управління, доцент
Штиршов Олександр Миколайович
Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Захист відбудеться 27 червня 2019 року о 10:00 на засіданні кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Світовою громадськістю насильство визнано одним із ключових моментів, які ставлять людину в залежне становище, наносять величезну моральну шкоду суспільству і є перепорою на шляху подолання нерівності і дотримання людських прав. Безумовно, проблема насильства в родині є досить гострою для України, як і для багатьох інших країн світу. Її небезпечність полягає в тому, що прояви насильства і жорстокості в сім'ї не лише руйнують гармонію і злагоду в родині, а й виступають однією з передумов злочинності в суспільстві загалом. Ця проблема небезпечна тим, що від неї страждають діти. Страждають не лише від насильства по відношенню до дитини, а й спостерігаючи за насильством у своїй сім'ї, а у майбутньому – переносять цей негативний досвід у власне життя. Тому насильство в сім'ї є суспільною проблемою і потребує вирішення на рівні держави. Сім'я як первинний осередок суспільства, унікальний соціальний інститут формування і становлення суспільних відносин повинна перебувати під особливим захистом держави, в тому числі під захистом від проявів насильства та жорстокості. Адже саме від фізичного та духовного здоров'я сім'ї залежать стабільність і розвиток держави.

Проблему насильства досліджують соціальні робітники, психологи, педагоги, юристи, вчені-дослідники. Ще такі діячі і філософи як М. Ганді, Г. Сковорода, Л. Толстой висували принцип ненасильства і впроваджували його у своїй суспільній діяльності. Питання запобігання насильству у відношенні дітей підіймали такі вчені-філософи і педагоги як Дж. Локк, М. Монтесорі, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Щодо сімейного насильства, теоретичні і практичні аспекти проблеми почали досліджуватися у другій половині ХХ ст. вченим-дослідником Б. Леві, що одним із перших визначив сімейне насильство як суспільну проблему, кримінологом К. Шьортенем, котрий займався описанням суб'єкту домашнього насильства, дослідниками Л. Шерманом і Б. Берком, що займались пошуком шляхів уникнення сімейного насильства в США, та інші.

В рамках теорії соціальної роботи проблему розглядають Е. І. Холостова, Я. Я. Соотак, М. Страус. Серед юристів і фахівців у галузі криміналістики, що розглядають проблему насильства у подружжі, можна виділити Ф. Н. Аббасова, Г. Г. Мошака, Д. В. Рівмана. Аспекти виникнення агресії в тому числі до членів сім'ї вивчають психологи Л. Берковіца, Б. Крейхі, причини і наслідки сімейного насильства також розглядають Ю. М. Антонян, С. М. Іншаков, Е. Ф. Побігайло, Р. Паркер і Д. Андерсон-Фасіл, Д. Белл. М. А. Гуліна, О. М. Шерман та багато інших вчених присвятили дослідження роботі з жертвами сімейного та гендерного насильства.

Таким чином, актуальність проблеми, відсутність чіткої концепції соціальної профілактики насильства в сім'ях України, несистематична соціальна робота у цьому напрямі, недосконалість змісту, форми і методів такої роботи, зумовили вибір теми дослідження «Досвід соціально-психологічної терапії Ізраїлю з профілактики та подолання насиллю в сім'ях».

Мета дослідження - визначити та проаналізувати ефективність соціально-психологічної терапії Ізраїлю в роботі з клієнтами, які зазнали насильства.

Відповідно до мети були визначені такі завдання дослідження:

- здійснити історичний аналіз становлення проблеми насильства в сім'ях;
- охарактеризувати насилля в сім'ї, як соціально-психологічний феномен сучасності;
- проаналізувати системи захисту від насильства в сім'ї в Україні та Ізраїлі;
- визначити сутність соціально-психологічного супроводу та методів соціально-психологічної терапії на прикладі роботи регіонального центру терапії і профілактики насилля в сім'ї у місті Беер Шева;
- виявити ступінь ефективності соціально-психологічної терапії з попередження та протидії насильства в сім'ях Ізраїлю.

Об'єкт дослідження – насилля в сім'ї, як соціально-психологічний феномен.

Предмет дослідження – соціально-психологічна терапія з профілактики та подолання насилля в сім'ях.

Для досягнення мети та виконання завдань дослідження застосовано комплекс **методів наукового дослідження**, а саме: теоретичних – вивчення, аналіз і узагальнення психологічної наукової літератури, навчальних та методичних видань з досліджуваної проблеми, синтез; порівняння та узагальнення даних; емпіричних – діагностичні методи (метод наукового спостереження, анкетування, бесіди й інтерв'ювання) для виявлення ефективності застосування індивідуальної та групової психотерапії, а також деяких інших видів психологічної допомоги у роботі з жертвами сімейного насильства; статистичних – математичної статистики (узагальнення отриманих даних для встановлення статистичної значущості результатів дослідження).

Наукова новизна дослідження полягає в розширенні інформаційної і інструментальної бази засобів, методів і методик соціально-психологічної терапії з профілактики і подолання насильства в сім'ях шляхом вивчення і перенесення передового досвіду Ізраїлю у цій галузі.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що набули подальшого розвитку наукові уявлення про шляхи застосування групової та індивідуальної психотерапії, когнітивно-поведінкової терапії, розкриті особливості використання цих, а також динамічного методу в процесі соціально-психологічного супроводу жертв сімейного насильства, обґрунтування необхідної системи устрою і роботи центру профілактики та подолання сімейного насильства.

Практичне значення дослідження полягає в визначенні найбільш ефективних методів роботи з профілактики і подолання сімейного насильства в процесі соціально-психологічного супроводу постраждалих від нього осіб. Результати дослідження можуть бути використанні в процесі загально

теоретичної і спеціальної підготовки майбутніх соціальних працівників на таких дисциплінах як «Вступ до спеціальності», «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів», «Соціальна робота у різних сферах», «Психологія» тощо.

Експериментальна база дослідження: регіональний центр терапії і профілактики насилля в сім'ї, м. Беер Шева. Клієнти центру, жінки, що проходять індивідуальну і комплексну терапію. Загальна кількість осіб, що приймали участь у дослідженні – 20, із них 10 склали експериментальну групу і 10 – контрольну.

Апробація результатів дослідження була здійснена в таких конференціях: XXI Всеукраїнська науково-практична конференція : Могилянські читання – 2018 : «Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» (м. Миколаїв, 16 листопада 2018 р.); XIII Міжнародна науково-практична конференція «Ольвійський форум – 2018 : «Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України» (м. Миколаїв, 6 червня 2018 р.);

Публікації. Основні теоретичні та методологічні положення роботи представленні у статтях:

- Цветков М. Досвід Ізраїлю з подолання і профілактики насильства в сім'ях / Цветков М. // Могилянські читання – 2018 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти : XXI Всеукраїнська науково-практична конференція : тези доповідей наукової конференції «Формування професійних компетентностей учнівської та студентської молоді в межах STEM-освіти». – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – С. 124-126.

- Цветков М. Громадянська активність як запорука подолання та запобігання сімейному насильству в Ізраїлі / Цветков М. // Ольвійський форум – 2018 : : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XIII Міжнародна науково-практична конференція « Залучення

патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України» ». – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 17-19.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, з дев'яти частин, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 100 сторінок. У списку використаних джерел подано 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його мету та завдання; окреслено об'єкт і предмет; сформульовано гіпотезу дослідження; схарактеризовано основні методи роботи; розкрито наукову новизну; аргументовано теоретичне та практичне значення; подано відомості про апробацію результатів дослідження; представлено інформацію про публікації, структуру й обсяг магістерської роботи.

У першому розділі **«Насильство в сім'ї як соціально-психологічний феномен суспільства»** здійснено теоретичний аналіз сучасного стану дослідженості проблеми насильства в сім'ях як соціальної проблеми і психологічного феномену в історичному і сучасному контекстах в Ізраїлі, Україні і світі.

У ході аналізу наукової літератури з проблеми дослідження ми визначились з понятійно-категоріальним полем основних понять дослідження, а саме: сімейне насильство, гендерне насильство, гендерні стереотипи, держава загального добробуту.

Розкрито соціально-психологічні умови виникнення і загострення проблеми сімейного насильства, а саме: тривалий час сприймання проблеми насильства в сім'ї за норму, засилля гендерних стереотипів у суспільній свідомості, особливості законодавчої бази щодо проблеми. Адже сімейне і взагалі гендерне насильство почалось сприйматися суспільством як проблема

лише наприкінці ХХ сторіччя і зараз ми спостерігаємо зростання суспільної свідомості і громадської активності у боротьбі з цим явищем.

Проведений аналіз міжнародного, ізраїльського та українського досвіду боротьби з проблемою домашнього насильства свідчить про те, що не дивлячись на широкий суспільний резонанс і досить розвинену законодавчу базу як у зарубіжних країнах (США, Велика Британія, Німеччина, Канада, Швеція) так і в Ізраїлі і Україні спостерігається досить високий рівень насильства в сім'ях. При цьому в Україні спостерігається стійка тенденція до ігнорування проблеми суспільством і самими жертвами, питання підіймаються здебільшого активістами жіночих організацій і правозахисниками. В Ізраїлі, в свою чергу, при широкому суспільному резонансі є велика кількість ортодоксальних релігійних спільнот з сильною патріархальною традицією, де жінка пригнічується і в моральному і в фізичному плані. Актуальною проблема сімейного насильства і для великої кількості мігрантів із країн СНД, в тому числі України.

У другому розділі **«Ізраїльський досвід соціально-психологічної терапії з профілактики і подолання насилля в сім'ях»** проаналізовано роботу регіонального терапевтичного центру протидії та запобігання насильству в сім'ях у місті Беер Шева. Розкривши сутність соціально-психологічного супроводу як виду соціального патронажу, що виконується в рамках системи заходів з надання допомоги жертвам сімейного насильства, ми виділили такі його основні характеристики, як процесуальність, пролонгованість, недерективність і занурення у реальне повсякденне життя людини, пошук виходу з ситуації тут і зараз.

Ми охарактеризували протокол надання допомоги жінкам, що постраждали від насильства в сім'ях, на етапі соціально-психологічного супроводу. Він містить: встановлення відносин довіри з клієнткою; діагностику рівня актуальної небезпеки і розробку програми виходу з цього стану; діагностичну роботу; процедури дебрифінгу, абілітації (пошуку і

звільнення ресурсів і внутрішніх сил); мотивацію клієнтки на подальше проходження терапії.

За результатами соціально-психологічного супроводу жінка, що постраждала від насильства в сім'ї може бути спрямована для проходження терапії у відповідному центрі, де використовуються переважно когнітивно-поведінкова терапія (CBT), наративна терапія і метод імаго. Курсами можуть проводитись заняття та тренінги із символ-драми, арт-терапії, тощо. У кожному випадку обирається метод, що є найбільш придатним для клієнтки.

З досвіду нашої професійної діяльності можемо зазначити, що до роботи терапевтів центру висувуються дуже високі вимоги.

У третьому розділі **«Аналіз ефективності соціально-психологічної терапії з профілактики та подолання насильства в сім'ях»** представлено програму дослідження та аналіз її результатів щодо виявлення ступеня ефективності соціально-психологічної терапії з профілактики та подолання насильства в сім'ях на прикладі Ізраїльського терапевтичного центру подолання та запобігання насильству в сім'ях у м. Беер Шева; описано констатуючий та формувальний етапи експерименту, програма яких охоплювала підготовчий, основний та підсумковий етапи; проаналізовано результати формувального експерименту.

Дослідження проводилося протягом 2018-2019 рр. у Ізраїльському регіональному терапевтичному центрі з профілактики і подолання насильства в сім'ях у м. Беер Шева із жінками, що постраждали від сімейного насильства. Розподіл на КГ та ЕГ групи відбувався за принципом форми терапії (індивідуальна або комплексна), що отримували клієнтки центру. Контрольною групою (КГ) було обрано жінок, що отримували індивідуальну терапію у кількості 10 осіб, експериментальна група (ЕГ) – жінки, що отримували комплексну терапію у кількості 10 осіб. Загальна кількість жінок становила 20 осіб.

Констатуючий експеримент був проведений з метою з'ясування соціально-психологічного стану жінок, що постраждали від насильства в

сім'ях і звернулися до центру за допомогою до початку терапії. Під час констатуючого експерименту використовувався метод інтерв'ювання за спеціально розробленим опитувальником, а також спостереження, як додатковий метод отримання інформації. Опитувальник, розроблений за участі ведучих ізраїльських спеціалістів з соціальної роботи, психотерапії та супервізії спеціально для роботи терапевтичних центрів включає систему запитань, які надають можливість найбільш повно діагностувати стан жінки за основними критеріями соціальної адаптації та особистісного добробуту.

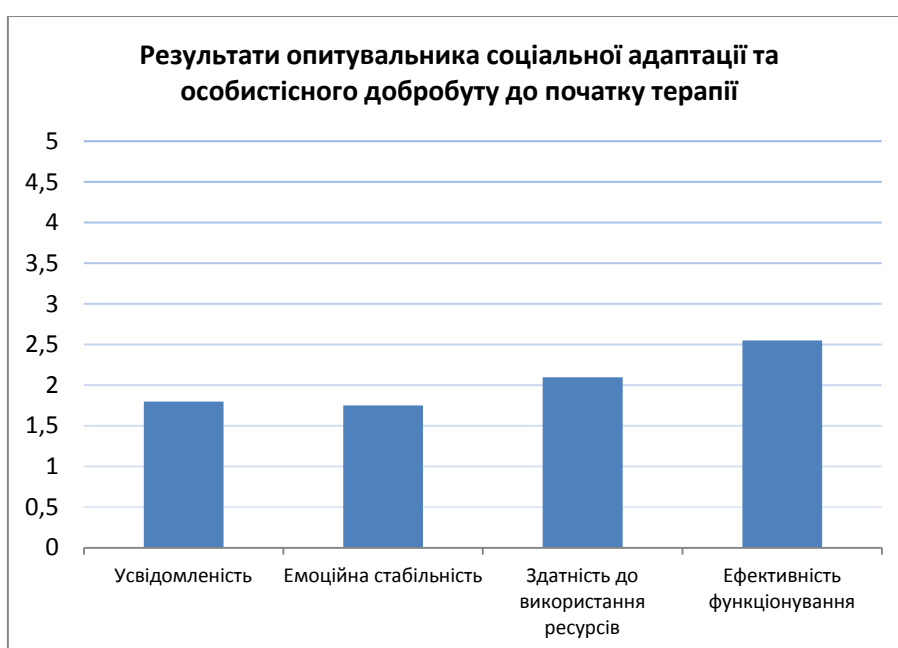

Рис. 1 Результати констатуючого етапу експерименту

Дані діагностики стану жінок, що постраждали від сімейного насильства і звернулися за допомогою до терапевтичного центру, наведені на гістограмі (див. Рис. 1) на констатуючому етапі експерименту свідчать про те, що спостерігається відносно низький рівень середніх показників соціальної адаптації та особистісного добробуту за усіма чотирма критеріями: усвідомленість – 36% (1,8), емоційна стабільність – 35% (1,75), здатність до використання ресурсів – 42% (2,1), ефективність функціонування – 51% (2,55).

З метою оцінки ефективності соціально-психологічної терапії з профілактики та подолання насильства в сім'ях було проведено формуючий експеримент. Метою експерименту було прослідкувати динаміку змін рівня соціальної адаптованості та особистісного добробуту жінок, що проходили терапію в центрі за чотирма критеріями.

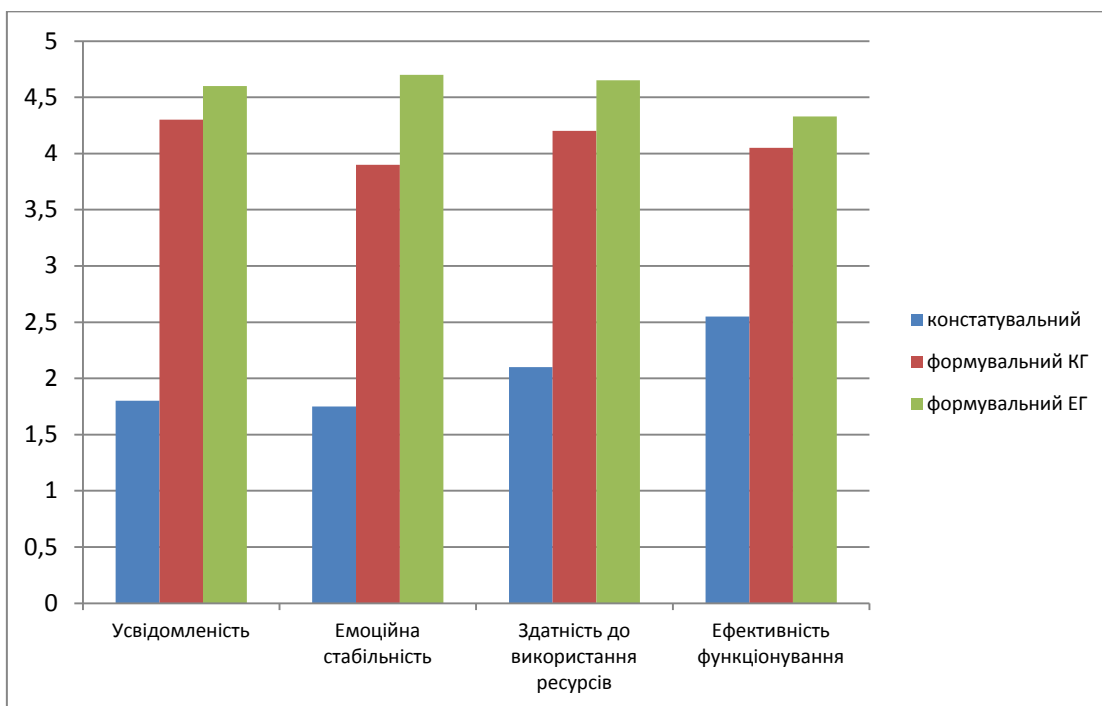

Рис. 2 Порівняльні дані результатів констатуючого та формувального експериментів у КГ та ЕГ

Проаналізувавши результати дослідження щодо ефективності використання соціально-психологічної терапії з профілактики і подолання насилля в сім'ях, ми з'ясували, що на формуючому етапі має місце покращення з усіх показників в усіх групах, але показники в групі комплексної терапії дещо вищі. Серед клієток, що отримували індивідуальну терапію, найбільший зріст досягнуто за показником усвідомленості (середній зріст цього показника складає 2,28 бала). Серед клієток, що отримували комплексну терапію, найбільший зріст досягнуто за показником емоційної стабільності. Ефективність функціонування зазначено нами як найбільш проблемний аспект терапії: учасниці обох груп відносно слабо просунулись за цим критерієм (1,43 – індивідуальна терапія, 1,85 –

комплексна). Зріст показників учасниць комплексної терапії здається більш успішним за усіма чотирма критеріями (3,05 проти 2,28 – для показника усвідомленості; 3,14 проти 1,98 – для показника емоційної стабільності; 1,85 проти 1,45 для показника спішності функціонування; 2,55 проти 2,12 – для показника здатності до користування внутрішніми та зовнішніми ресурсами).

Але при цьому ANOVA test демонструє, що лише за двома критеріями розбіжності між успіхами учасниць індивідуальної та комплексної терапії є статистично значущими. Таким чином, додавання групової терапії до індивідуальної дозволяє досягати більш високих статистично достовірних показників усвідомленості і емоційної стабільності у жінок, що постраждали від насильства в сім'ях.

Отже, результати експерименту дають можливість стверджувати, що експериментальна робота має позитивну тенденцію щодо визначення ефективності соціально-психологічної терапії жертв сімейного насильства.

ВИСНОВКИ

Науковий аналіз досліджуваної проблеми та результатів проведеної експериментальної роботи дає підстави зробити наступні висновки:

1. Проаналізувавши науково-педагогічну літературу стосовно проблеми насильства в сім'ї як соціально-психологічного феномену суспільства, ми з'ясували, що тривалий час питання насильства в сім'ї вважалося прерогативою усталених звичаїв та традицій і залишалася поза сферою правового регулювання. Таке становище призвело до певного свавілля у сфері сімейних відносин та перетворення їх на сферу латентних правопорушень, які залишалися поза увагою компетентних органів державної влади. Вперше на світовому рівні проблема сімейного насильства була висвітлена та актуалізована завдяки активним спільним діям міжнародного руху на захист прав жінок. За допомогою літературних джерел ми дослідили довгу еволюцію відношення суспільства до питань насилля в сім'ї, від повного прийняття цього явища як нормальної ситуації у середні

віки до усвідомлення жорсткого засудження і активного пошуку шляхів вирішення проблеми наприкінці ХХ сторіччя.

2. Вивчення наукової літератури з проблеми дослідження дозволило нам охарактеризувати сімейне насильство як соціально-психологічний феномен, пов'язаний перш за все з гендерними і соціальними стереотипами, що склалися в історичному процесі, і визначений нами як діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

3. У ході дослідження ми проаналізували системи захисту від насильства в сім'ї в Україні та Ізраїлі, а саме: по-перше, в обох країнах існують законодавчі акти, що регламентують і визначають феномен насильства в сім'ях, існують державні і приватні заклади допомоги жертвам сімейного насильства; по-друге, в Україні при досить досконалих законодавчих актах є практичні проблеми в практичній роботі з населенням від недостатньої матеріальної бази до браку профілактичної діяльності у напрямку визнання насильства в сім'ї проблемою.

4. Визначивши сутність соціально-психологічного супроводу як виду соціального патронажу, що виконується в рамках системи заходів з надання допомоги жертвам сімейного насильства, і має за мету створення умов для відновлення потенціалу розвитку та саморозвитку особистості, ми з'ясували, що основними характеристиками цієї діяльності є процесуальність, пролонгованість, недерективність і занурення у реальне повсякденне життя людини, пошук виходу з проблемної ситуації тут і зараз.

В ході дослідження ми надали характеристику роботі регіонального центру терапії і профілактики насильства в сім'ях у місті Беер Шева, описавши існуючий протокол соціально-психологічного супроводу жінок, що постраждали від насильства в сім'ї, який містить: встановлення відносин довіри з клієнткою; діагностику стану клієнтки і рівня небезпеки і розробку плану виходу жінки з ситуації небезпеки; пошук внутрішнього і зовнішнього ресурсу, що дозволив би жінці перейти до позиції діяча (абілітація або імпавермент); мотивація клієнтки на подальшу терапію.

Для терапії в центрі застосовується психо-динамічний підхід з елементами когнітивно-поведінкової терапії (СВТ), наративної і імаго терапії. Курсами можуть проводитись заняття та тренінги із символ-драми, арт-терапії, тощо. У кожному випадку обирається метод і форма терапії, що є найбільш придатним для клієнтки.

5. На етапі практичного дослідження за результатами констатуючого експерименту було продіагностовано стан жінок, що звернулись за допомогою до терапевтичного центру, до початку терапії за чотирма критеріями: усвідомленість (1,8 балів з 5 (36%)), емоційна стабільність (1,75 з 5 (35%)), здатність до використання ресурсів (2,1 із 5 (42%)), ефективність функціонування (2,55 із 5 (51%)). За усіма показниками спостерігається низький рівень соціальної адаптованості і особистісного добробуту обстежуваних до терапії.

На етапі формувального експерименту в експериментальній та контрольній групах проводилась відповідно комплексна і індивідуальна соціально-психологічна терапія. За результатами експерименту спостерігається значний зріст рівня соціальної адаптованості і особистісного добробуту жінок за усіма чотирма критеріями (4,47 проти 1,8 – для критерію усвідомленості; 4,31 проти 1,75 – для емоційної стабільності; 4,43 проти 2,1 для критерію успішності функціонування; 4,19 проти 2,55 – для критерію здатності до використання ресурсів).

Зріст показників учасниць комплексної терапії порівняно з індивідуальною дещо вищий за усіма чотирма критеріями, але лише за критеріями усвідомленості і емоційної стабільності розбіжності є статистично значущими.

Дослідження не вичерпує всіх аспектів указаної проблеми. Подальші соціально-психологічні пошуки передбачають вивчення теоретичних та методологічних засад проблеми насильства в сім'ях і її вирішення. Результати дослідження можуть бути використанні практичних цілях соціальними працівниками та психологами кризових та терапевтичних центрів, студентами, що навчаються за відповідними спеціальностями, державними працівниками при плануванні і устрої роботи відповідних закладів на території України, у дослідницьких цілях – науковцями, що вивчають проблему насильства в сім'ях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ

- Цветков М. Досвід Ізраїлю з подолання і профілактики насильства в сім'ях / Цветков М. // Досвід Ізраїлю з подолання і профілактики насильства в сім'ях // Тези. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 124-126 с.

- Цветков М. Громадянська активність як запорука подолання та запобігання сімейному насильству в Ізраїлі / Цветков М. // Громадянська активність як запорука подолання та запобігання сімейному насильству в Ізраїлі // Тези. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 17-19 с.

Цветков М. Досвід соціально-психологічної терапії з профілактики та подолання насилля в сім'ях на прикладі Ізраїлю. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття академічного ступеня магістра за спеціальністю – 231 соціальна робота. – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2019.

Магістерська робота присвячена дослідженню проблеми сімейного насильства та шляхам її вирішення у роботі ізраїльського регіонального терапевтичного центру з профілактики та подолання насилля в сім'ях через застосування соціально-психологічної терапії. Проведене дослідження ефективності соціально-психологічної терапії з профілактики та подолання насилля в сім'ях дозволяє зробити висновок, що така терапія є високоефективною в подоланні наслідків травматичного досвіду жертв сімейного насильства і сприяє найшвидшій адаптації постраждалої жінки в соціумі і поверненню почуття особистісного добробуту, що пов'язаний з поняттями усвідомленості, емоційної стабільності, здатності до використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів, та загальною ефективністю функціонування.

Ключові слова: сімейне насильство, гендерне насильство, соціально-психологічний супровід, соціально-психологічна терапія, терапевтичний центр, Ізраїль.

Цветков М. Опыт социально-психологической терапии для профилактики и преодоления насилия в семьях на примере Израиля. – Рукопись.

Магистерская работа на получение академической степени магистра по специальности - 231 социальная работа. - Черноморский национальный университет имени Петра Могилы, Николаев, 2019.

Магистерская работа посвящена исследованию проблемы семейного насилия и способам ее решения в работе израильского регионального терапевтического центра профилактики и преодоления насилия в семьях через применения социально-психологической терапии. Проведенное

исследование эффективности социально-психологической терапии для профилактики и преодоления насилия в семьях позволяет сделать вывод, что такая терапия является высокоэффективной в преодолении последствий травматического опыта жертв семейного насилия, а также способствует скорейшей адаптации пострадавшей женщины в социум и восстановлению ее личностного благополучия, которое тесно связано с понятиями осознанности, эмоциональной стабильности, способности к использованию внутренних и внешних ресурсов, а также с общей эффективностью функционирования.

Ключевые слова: семейное насилие, гендерное насилие, социально-психологическое сопровождение, социально-психологическая терапия, терапевтический центр, Израиль.

Tzvetkov M. The experience of socio-psychological therapy for the prevention and overcoming family violence on the example of Israel. – Manuscript.

Master's work in obtaining the academic degree of a master in specialty - 231 social work. - Petro Mohyla Black Sea National University, Nikolaev, 2019.

The master's work is devoted to the study of family violence problem and ways of its solving in activity of Israel regional therapeutic centre of family violence preventing and overcoming through socio-psychological therapy use. The study of the effectiveness of socio-psychological therapy for family violence preventing and overcoming shows that such kind of therapy is highly effective in overcoming the consequence of family violence victims' traumatic experience; it also anticipates injured women social adaptation and their personal well-being recovery, which is closely related with the concepts of awareness, emotional stability, the ability to use internal and external resources, as well as functioning effectiveness.

Keywords: family violence, gender violence, socio-psychological support, socio-psychological therapy, therapeutic centre, Israel.